

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ECCE HOMO

TRÁNS FENESTRAM

Kristýna Fojtíková

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Multimediální design

Specializace Užitá fotografie

Bakalářská práce

ECCE HOMO

TRÁNS FENESTRAM

Kristýna Fojtíková

Vedoucí práce: prof. Mgr. Štěpán Grygar
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury. Plzeň, duben 2017 ..... podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu prof. Mgr. Štěpánovi Grygarovi za jeho cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích k bakalářské práci a v předešlých letech studia.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	7
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	11
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	
	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	15
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	16
6	RESUMÉ	17
7	SEZNAM PŘÍLOH	18

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Silnou stránkou mého dosavadního díla vždy byla estetika fotografie. V mém díle lze nalézt např. filozofické roviny, ale zatím byly vždy pouze spíše naznačené než jasné, což odpovídá mým myšlenkám. Zpětně vidím, že pokud bych ve svých pracích lépe definovala jejich směr a vydala se jím s větším zaujetím a většími znalostmi, mohly tyto náznaky být něčím mnohem zajímavějším. I přesto si myslím, že náznakový obsah mých prací má své kouzlo, především pokud se v budoucnosti posunu někam dále.

Klauzurní práce z 1. ročníku **Balanc koule nad dřezem**¹ naznačuje směr, kterým pokračovala i má další tvorba. V práci jsem se soustředila na vyjádření balance ne jako na stavu klidu, ale jako stav vyrovnaného napětí mezi působícími silami. Dále také na zobrazení času, který se kolem balancujících sil někdy pohybuje jako hustá řeka, tak pomalu, že vypadá nehybný, a jindy v mžiku oka mění celou scénu.

Mé práce z druhého ročníku jsou o něco rozsáhlejší. Fotokniha **1 hod 45 minut**² se skládá z momentek z mých častých cest mezi Prahou a Plzní. Za oknem vlaku se v rychlosti den mění v noc a podzim v zimu. Ve výsledku se kniha skládá na jedné straně z fotografií, které se mi velmi líbí dodnes, a na druhé straně z fotografií, které bych netiskla, kdybych od nich měla delší časový odstup. V druhé práci, **Mytí nádobí**³, hledám věčnost a boha ve dřezu.

V druhé části 2. ročníku jsem vykročila zdánlivě zcela novým směrem, k tvoření vlastní scény v miniaturním měřítku. Tím jsem si usnadňovala focení, protože na svou vlastní scénu mohu umístit jen to co tam chci mít, zatímco venku se do záběru často pletou auta a reklamy.

Mými tématy v této práci bylo znečišťování životního ovzduší (**Rybář**)⁴, psychologie (**Dívka**)⁵ a sociální problematika (**Pustina**)⁶.

---

¹ Viz příloha 1

² Viz příloha 2

³ Viz příloha 3

⁴ Viz příloha 4

⁵ Viz příloha 5

⁶ Viz příloha 6

Ve třetím ročníku jsem první semestr strávila ve Francii ve studentském městečku Orléans, kde jsem nafotila soubor fotografií zaznamenávající zvláštnosti tohoto městečka. Mezi tyto zvláštnosti patřila všudypřítomná zavřená okna⁷, stíny a světla míhající se na zdech domů⁸, bílé stěny a vylidněné ulice. Tato práce se lehce dotkla mé myšlenky pro bakalářskou práci tím, že také hledá něco víc v popisování reality.

---

⁷ Viz příloha 7

⁸ Viz příloha 8

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Dříve pro mne otázky lidského bytí byli nedílnou součástí každodenního života. Doufala jsem, že správná filozofie odlehčí den a odstraní rozpor, který jsem cítila mezi sebou a svým vlastním životem. Hledala jsem jistoty, vysvětlení, které by do všeho kolem vnesla smysl. V dalších letech jsem se lehce seznámila s krásami ticha a prázdnoty, které mně dovolily zahnat ty tehdy neodbytné otázky pryč a zcela jsem přemýšlení o nich (nikam nevedlo) nechala.

Allan W. Watse, britský filozof a spisovatel, nejznámější svou popularizací východní filozofie pro západní publikum, definuje rozpor mezi člověkem a životem:

„Člověk jako smysluplná bytost chce, aby jeho život měl smysl a může tomu jen těžko uvěřit, pokud neexistuje něco víc než to, co vidí, jestliže neexistuje věčný řád a věčný život za nejistým a mžikovým zážitkem života a smrti.“⁹

„Zdá se, že lidské bytosti jsou šťastné právě tak dlouho, pokud mají budoucnost, na niž se mohou těšit, ať už jde o "dobrou pohodu" zítra nebo o věčný život v záhrobí.“¹⁰

„Jestliže tedy nemůžeme šťastně žít bez zajištěné budoucnosti, pak určitě nejsme přizpůsobeni k životu na tomto konečném světě, kde se na vzdory nejlepším plánům stávají náhody a kde nakonec přichází smrt.“¹¹

Při procházení výběru témat, které tento rok byly uvedeny k bakalářským pracím mne téma ECCE HOMO oslovilo, protože je to téma, které je spojeno s mým životem.

---

⁹ Citace z knihy Allan W. Watts (Moudrosti nejistoty), str. 3, 1. odstavec

¹⁰ Citace z knihy Allan W. Watts (Moudrosti nejistoty), str. 4, 3. odstavec

¹¹ Citace z knihy Allan W. Watts (Moudrosti nejistoty), str. 14, 2. odstavec

CÍL PRÁCE

Cílem mé práce je pojmout tento fotografický soubor jako esej na téma existencialismu, na téma toho, co je za oknem.

Na téma hluchých výkřiků na zdech města, které zapomnělo svoji krásu. Na téma krásně falešně našlapujících not. O opuštěných místech, ve kterých se potkávají vize budoucnosti a minulosti. O ševelu deště, když bez deštníku čekáte, až přejde. O tichu na nočním nádraží poté, co kolem přejede vlak, a ohlušuje vás bzukot elektřiny. O tom nechat to, co je za oknem, být za oknem.

„Podle stejného zákona opačného úsilí nalézáme "nekonečné" a "absolutní" nikoli když se snažíme uniknout z konečného a relativního světa, ale když co nejplněji přijmeme jeho omezení.“¹²

Mým cílem je jasně ukázat právě ten konečný svět plný omezení, kde se zdi rozpadají, jsou věčně pokryty graffiti, barva z nich opadá a svojí kaligrafii se na nich podepisuje čas. Mojí přímou logickou úvahou je vyfotit místa tak nekompromisně reálná, že ve své realitě odkáží diváka přímo na absolutno.

„...v duchu čínského mudrce Laoc-C, mistra zákona opačného úsilí, který učil, že nepřesvědčují ti, kdo sami sebe obhajují, že máme-li poznat pravdu, musíme se oprostít od vědomostí a že není nic mocnějšího a tvořivějšího než prázdnota, jíž se člověk děsí.“¹³

Okna nepotřebují nikoho přesvědčovat o tom, že jsou okna. Není možné diskutovat o tom, zdali to jsou okna nebo nejsou okna. A právě jasně dané suverénní pojmy jako okno, místnost nebo čísla jsou ideálním prostorem pro hledání přesahů.

---

¹² Citace z knihy Allan W. Watts (Moudrosti nejistoty), str. 10, 2. odstavec

¹³ Citace z knihy Allan W. Watts (Moudrosti nejistoty), str. 2, 3. odstavec

Mým cílem v tomto fotografickém eseji tedy je:

- Vyfocení fotografií, které naznačují rozpor mezi neohraničitelností života a lidskou touhou po jistotách
- Vyfocení fotografií, které dokumentují pohyb času, který je neuniknutelnou rovinou každého života
- Vyfocení fotografií, které popisováním reality odkazují ke krásám nejistoty¹⁴

Konceptem mé práce je krása nejistot, nalezená v jasných reálných místech, jako odpověď na rozporuplné elementární otázky lidského bytí.

---

¹⁴ Pojem, který používám, je volně inspirovaný názvem knihy Moudrosti Nejistoty

3 PROCES PŘÍPRAVY

V době výběru témat bakalářských prací a prvních příprav jsem byla na semestru ve Francii, kde jsem nad prací pouze přemýšlela a četla filozofickou a krásnou literaturu. První konkrétnější představy jsem měla až po návratu do Čech. V prvních fázích projektu jsem hledala místa a motivy, které nejlépe odpovídali mým cílům a které mne zaujali. Procházela jsem různé části Prahy, okolí Berouna, a další místa a doufala, že bude dobré počasí.

Je několik knižních titulů, které pro mne jsou velikými zdroji inspirace a motivace. Rozhodla jsem se vyfotit úryvky z nich a připojit je ke své bakalářské práci, protože patří do mé říše divů.

Začnu s představením Krále ve žlutém, sbírkou mysteriózních a dekadentních povídek Roberta Williama Chamberse, které se v současnosti dostalo velké popularity. Některé z povídek spojují zmínky o divadelní hře s názvem „Král ve žlutém“, která svou děsivě jednoduchou krásou přivádí čtenáře k šílenství. Povídky Williama Chamberse mne inspirují k tomu nechávat ve svém díle prostor záhadám a dát slovo svým poetičtějším a nejasnějším tendencím.

„A toto je tedy zdroj mého znepokojení, neboť nedokážu zapomenout na Carcosu, kde jsou na nebesích zavěšeny černé hvězdy, kde se stíny lidských myšlenek dlouží v podvečeru, když dvojí slunce zapadá do jezera Hali, a v duchu si již navěky ponesu vzpomínky na Bledou masku. Modlím se, aby Bůh proklel autora, tak jako on proklel svět tímto skvostným, úžasným dílem, strašným ve své jednoduchosti, neodolatelným ve své pravdivosti – svět, jenž se nyní třese před Králem ve žlutém.“¹⁵

Dále představím dílo Eliezera Yudkowského Harry Potter a metody racionality. Dle recenze Hindustan Times je to „příběh psaný přemýšlivým člověkem o magii a hrdinství“ kde konflikt mezi dobrem a zlem je pojatý jako střet mezi vědomostmi a ignorací. Eliezer Yudkowsi, jinak autor akademických publikací, neztrácí slova na zbytečných detailech, ale věnuje velikou pozornost metodám a vnitřním konfliktům racionálního Harryho Pottera. Tato kniha mne

---

¹⁵ Citace z knihy W. Chambers (Král ve žlutém), str. 2, 3. odstavec

inspiruje k tomu být racionálnější a vnímavější k realitě, připomíná mi, jak důležité je věnovat pozornost detailům.

Nejpodstatnější knihou k mé bakalářské práci jsou Moudrosti Nejistoty od Allana W. Watse, spisovatele a filozofa, popularizujícího východní filozofii pro západní publikum. V této knize se autor zabývá myšlenkou, že naše vnitřní nejistoty jsou důsledkem snahy mít jistotu, a že naopak spása a zdraví se nalézají v uznání faktu, že žádných jistot není.

PROCES TVORBY

O své bakalářské práci jsem měla jen své představy, ale nebylo mi jasné, jakým směrem je nejlépe realizovat. Začala jsem tedy s focením po Praze a hledala jsem, jaká místa nebo motivy mne osloví. Zvažovala jsem i výlety do přírody.

Po shlédnutí prvního výběru fotografií nafocených v Praze jsem se rozhodla pokračovat v dokumentování oken a dalších architektonických prvků. Velmi mne zaujala jejich tichá výpověď zrcadlící život, který kolem nich už léta probíhá.

Při dalším focení jsem pořídila fotografie prozkoumávající detaily města. Zaujala mne i některá graffiti, svým obsahem, anebo symbiózou se zdí.

Při mých fotografických výpravách jsem párkrát narazila na místa, která jako by existovala uzavřeně ve své vlastní zóně. Prvním z nich byl opuštěný a zdevastovaný dům ve spořádané vilkové čtvrti v Ruské ulici, který děsí jen při pohledu z chodníku. Zpoza zničené zdi zahrady jsem ho zkoumala jen letmo a neodvážila jsem se ho ani vyfotit, protože jsem nechtěla upoutat pozornost někoho, kdo by mne mohl pozorovat zevnitř. Vyfotila jsem nenápadně jen pár snímků plotu, které jsou nyní ve finálním výběru¹⁶.

Jela jsem také do Berouna, kde jsem chtěla fotit v místech, které jsem si vyhlédla z vlaku, což bohužel nešlo. Vyšla jsem se tedy směrem okruhem kolem Berouna. Již mimo město, podél silnice vedoucí po straně kopce stály nádherné opuštěné vilky, a přišlo mi, že jsem došla na místo, kde se čas zastavil uprostřed věty. Vize budoucnosti a minulosti se tam prolínaly v jedno, a celé okolí tajilo dech a čekalo, která z nich převládne¹⁷. O kousek dál už podél silnice stála jen betonová zeď, a někdo si dal tu práci podepsat se tam, na tom zapomenutém místě, kde ten podpis nikdy nikomu nebude stát za všimnutí.¹⁸

V těsné blízkosti berounského nádraží se nachází rozpadající se stavení s velkým dvorem uprostřed. V jedné z jeho částí je putyka, které chatrný barák padá na hlavu, přidržovaný jen vetchým lešením. Když se tam podél cesty zvedne vítr, všude kolem víří závěje prachu.

---

¹⁶ Viz příloha 9

¹⁷ Viz příloha 10

¹⁸ Viz příloha 11

V opuštěných částech budovy jsem nafotila temné kruhové okno, ze kterého je cítit prázdnota přímo hmatatelně.¹⁹

Po výletě do Berouna jsem již měla mnoho různých fotografií architektury, a začala jsem se více soustředit na fotografie z popisného stylu vybočující, kterých se zatím v mé práci několik objevilo spontánně.

Původně jsem měla v plánu doplnit svou práci vyfocenými texty z více knih, pro rozšíření záběru práce a jako experimentaci s propojováním mně oblíbených forem komunikace, písma a obrazu. Z vyfocených úryvků jsem se do finálního výběru rozhodla vložit pouze texty z jedné knihy, a to Krále ve Žlutém, který svou mysteriозností odpovídá konceptu mé práce, kterým je krása nejistot jako odpověď na elementární otázky lidského bytí. Další úryvky z knih, mezi kterými jsem volila, jsou v portfolio studijních snímků.

---

¹⁹ Viz příloha 12

4 POPIS DÍLA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Mé dílo se skládá z 20 výstavních fotografií a portfolio s 50 studijním snímky, které jsou převážně popisné povahy, zatímco většina výstavních fotografií je obsahem méně určitá, zato provedením jsou výtvarnější. Portfolio i výstavní fotografie doplňují snímky textů různých knih.

Přínosem mé práce pro daný obor je směr, kterým se má práce vydává, tedy úzké propojení tématu s filozofií. Obávám se, že teoretická část práce je k lepšímu pochopení mého díla nezbytná, a vidím v tom velmi dobře, jakým směrem se musím zlepšit v dalších pracích.

Práci jsem fotila zcela běžným způsobem, fotoaparátem Canon z ruky za denního světla, objektivem Helios 44M. Tento starší objektiv používám pro jeho vysokou světelnost a clonu 2. Je to pevný objektiv, kterému dávám přednost pro jeho obrazovou kvalitu. Při výletě do Berouna jsem zjistila, že mně mnohem více vyhovuje nepřímé světlo zamračeného dne. Ostré sluneční světlo mi znemožňovalo vidět jemné odstíny a svou dramatičností odvádělo pozornost od fotografovaných domů a zdí k náladě příjemného slunečného dne. Vybrala jsem nakonec i několik slunečných fotek, ale většina byla pořízena za zataženého dne. Mým oblíbeným počasím se stalo dokonce deštivo, s tmavou oblohou (která na žádných záběrech není vidět), s měkkým nehybným světlem a svěžím vzduchem.

Pro prezentaci bude vytištěno 20 snímků velikosti 18x12 cm a 4 snímky 11x7,3 cm a portfolio s 50 studijními fotografiemi na polomatném papíře.

Má práce není technologicky příliš ambiciózní, zvolila jsem prostředky, které dobře znám, a které mi nejlépe dovolují plně se soustředit na obsah práce.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

1. Watts, A. Moudrosti Nejistoty. London: Rider and Company, 1974.
ISBN 9780307741202.
2. NIXON, Nicholas. Live, Love, Look, Last. STEIDL, 2010. ISBN-10 30869300264.
3. DURDEN, Mark. Photography Today. Phaidon Press, 2014. ISBN-10 071484563.
4. PINKAVA, Ivan. Ivan Pinkava. Torst, 2009. ISBN 978-80-7215-381-7.
5. SQUIERS, Carol. What is a Photograph? Prestel, 2014. ISBN-10 3791353519.
6. CHAMBERS, W. The King in Yellow. F. Tennyson Neely, 1895. ISBN 9781516985975.
7. DYER, G. Zóna. Canongate, 2012. ISBN 9788074325885

12 RESUMÉ

ECCE HOMO

Documentary focusing on the elementary questions of human being

My photographic essay is focused on the conflict between inexplicable and unpredictable life and human longing for security and sense. The aim of my photographs is to hint this conflict and present the answer in beauty of uncertainty.

Following the law of contrary efforts, I have decided to focus on undoubtedly real and clear motives, such as walls, windows and houses, for they are the best subjects for showing uncertainty. On every photo of simple windows, we are confronted with the question of what is behind it and with a fact, that we do not know. On photographs of walls we can observe the decades of life that passed near it and realize, that we do not know what has been nor what will be.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Balanc koule nad dřezem

Příloha 2

Balanc koule nad dřezem

Příloha 3

Mytí nádobí

Příloha 4

Rybář

Příloha 5

Dívka

Příloha 6

Pustina

Příloha 7

Okna z Orléans

Příloha 8

Duchové z Orléans

Příloha 9

Plot domu v Ruské ulici

Příloha 10

Opuštěné vilky za Berounem

Příloha 11

Tag na zdi Berounem

Příloha 12

Prázdné okno stavení poblíž berounského nádraží

Příloha 1

Balanc Koule nad dřezem

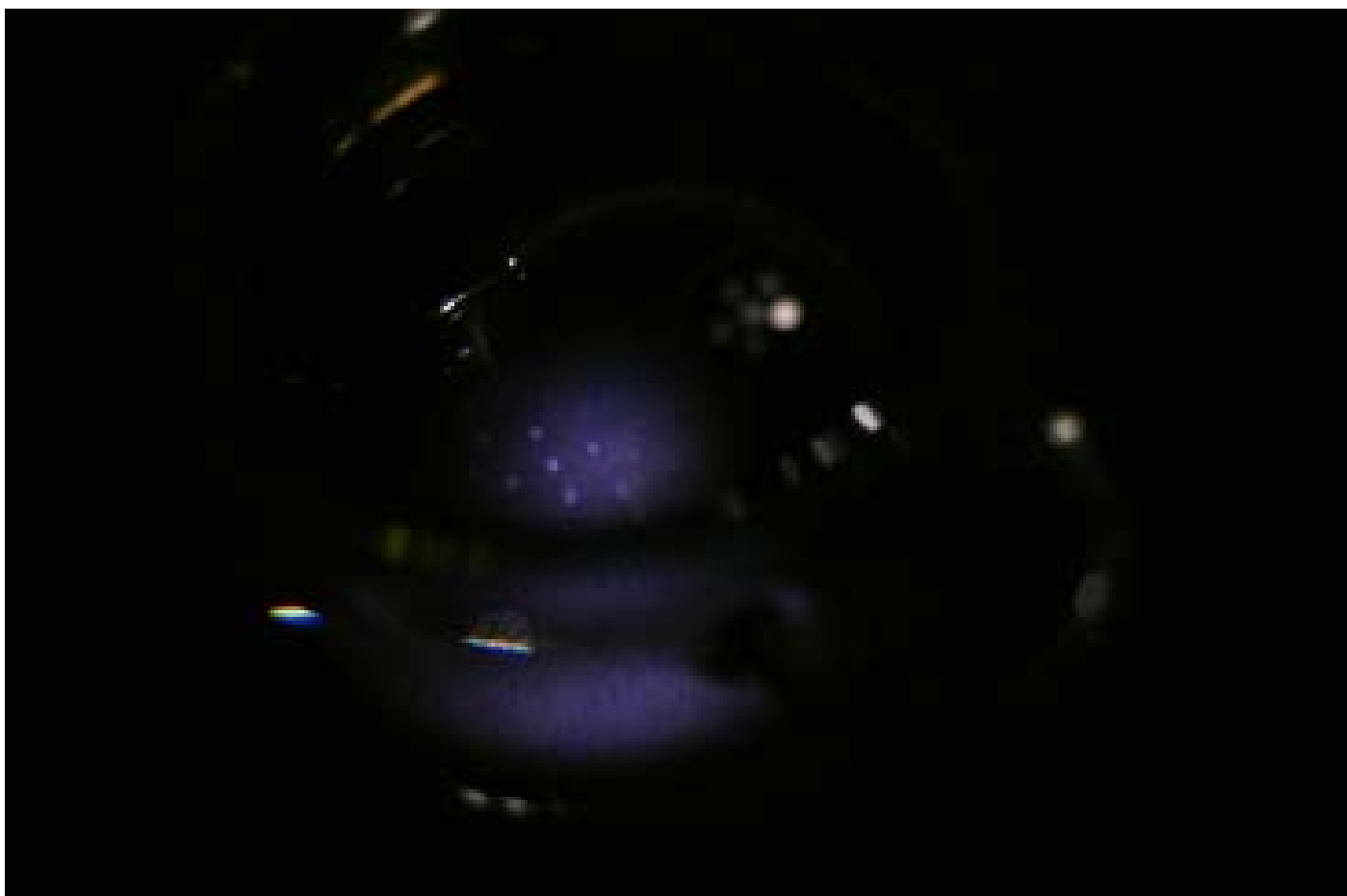
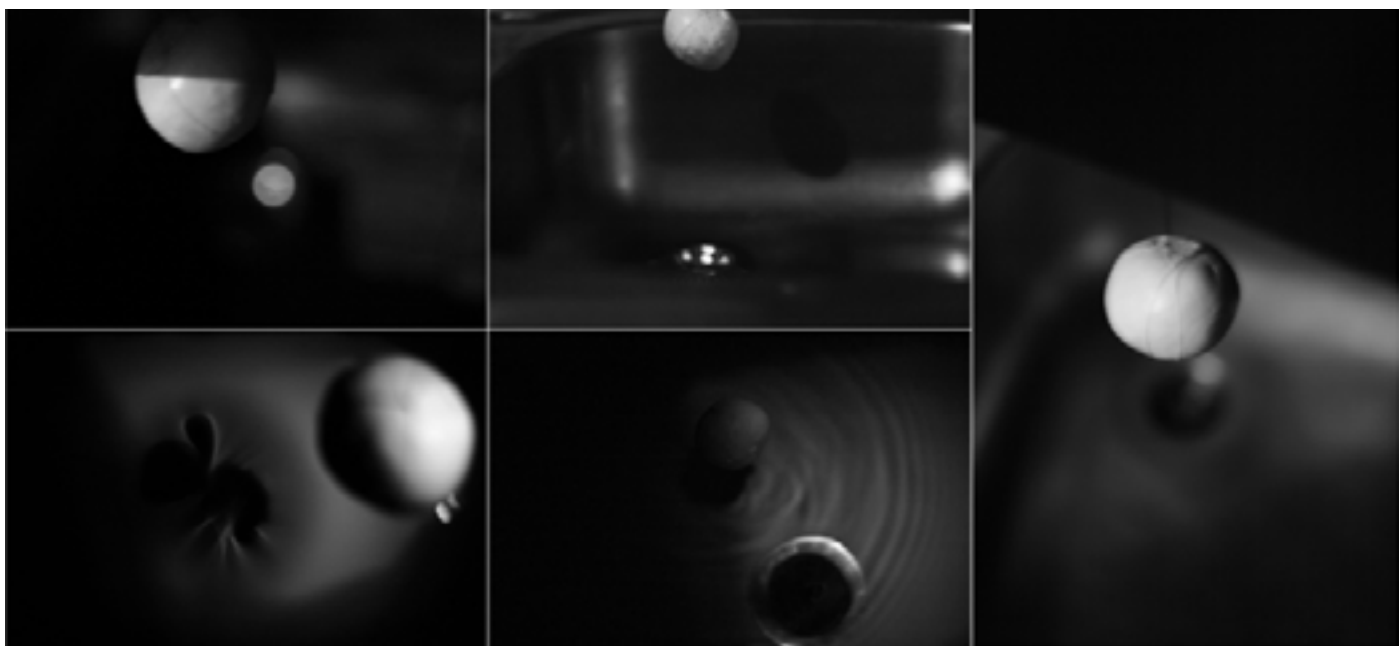

foto vlastní

Příloha 2

1 hod 45 minut

foto vlastní

1 hod 45 minut

foto vlastní

Příloha 3
Mytí nádobí

foto vlastní

Příloha 4
Rýbář

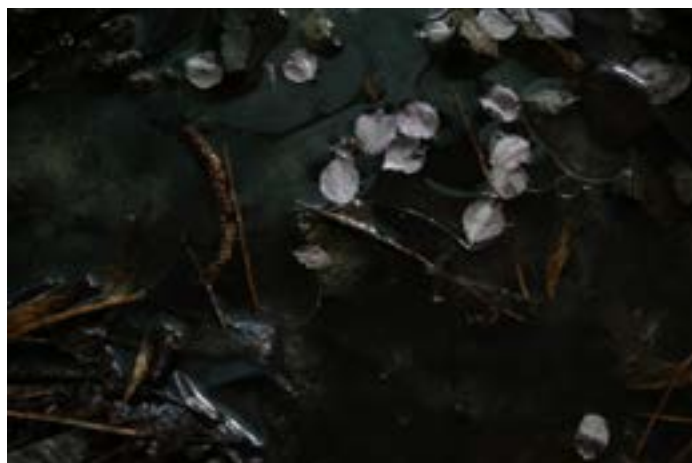

foto vlastní

Příloha 5

Dívka

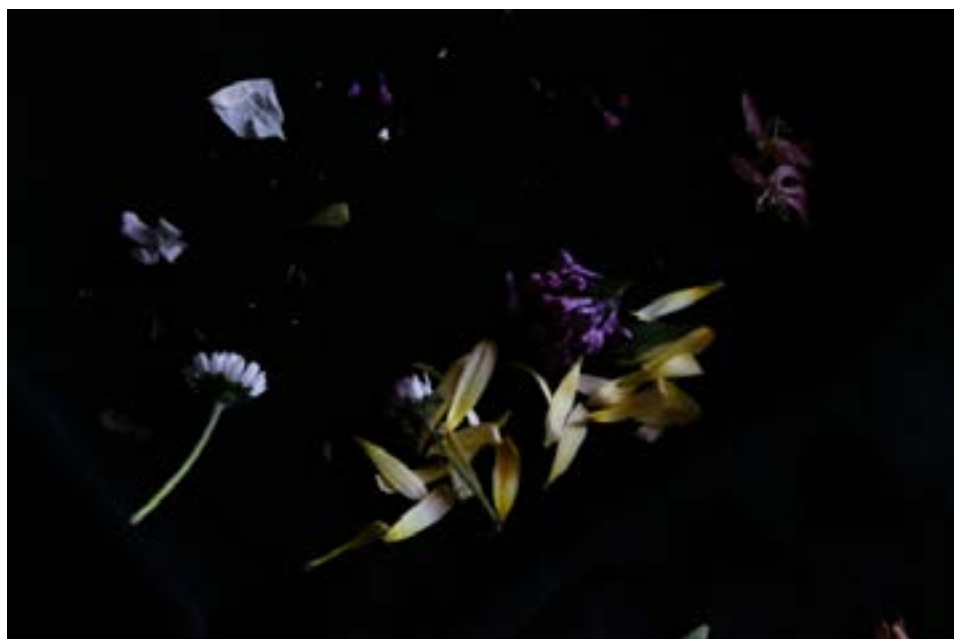

foto vlastní

Příloha 6
Pustina

foto vlastní

Příloha 7
Okna z Orléans

foto vlastní

Příloha 8

Duchové z Orléans

foto vlastní

Příloha 9

Plot domu v Ruské ulici

foto vlastní

Příloha 10

Opuštěné vilky za Berounem

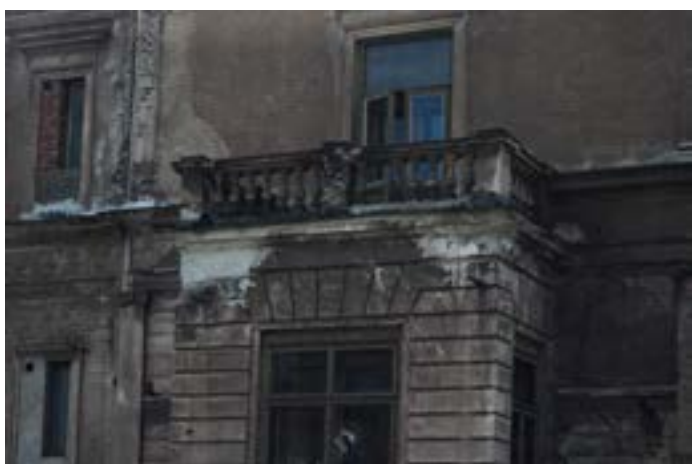

foto vlastní

Příloha 11

Tag na zdi za Berounem

foto vlastní

Příloha 12

Prázdné okno stavení poblíž berounského nádraží

foto vlastní